

**Demokratia- ja julkisoikeusosasto**  
**EU-oikeus ja tietosuoja**

**Lausunto**

18.1.2023

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

## **Oikeusministeriön lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 246/2022 vp)**

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä sekä siihen liittyviksi laeiksi. Esityksellä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä. Samalla kumottaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annettu laki ja sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annettu laki sekä muissa laeissa oleva asiakastietojen käsittelyä koskeva sääntely, joka sisältyy uuteen lakiin.

Oikeusministeriö lausuu henkilötietojen suojan näkökulmasta seuraavaa:

### **Henkilötietojen suoja**

Hallituksen esityksen tavoitteena on koota sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelyä koskeva keskeinen sääntely yhteen lakiin ja saattaa se kokonaisuudessaan vastaamaan perustuslain ja EU:n yleisen tietosuojasetuksen (EU) 2016/679 vaatimuksia. Esityksellä selkiytettäisiin ja yhtenäistettäisiin asiakastietojen käsittelyn yleisiä vaatimuksia sosiaali- ja terveydenhuollossa. Asiakastietojen käsittelyä koskevat

**Postiosoite**  
**Postadress**

Oikeusministeriö  
PL 25  
FI-00023 Valtioneuvosto  
Finland

**Käyntiosoite**  
**Besöksadress**

Eteläesplanadi 10  
00130 Helsinki  
Finland

**Puhelin**  
**Telefon**

0295 16001  
Internat.  
+358 295 16001

**Faksi**  
**Fax**

09 160 67730  
Internat.  
+358 9 160 67730

**S-posti, internet**  
**E-post, internet**

kirjaamo.om@gov.fi  
www.oikeusministerio.fi  
www.justitieministeriet.fi

vaatimukset koskisivat sekä asiakirjoilla olevien asiakastietojen käsittelyä että suullista käsittelyä. Potilastietojen osalta sääntelyä ehdotetaan kehitettäväksi siten, että sosiaalihuollon palveluiden yhteydessä tuotettavia potilastietoja käsiteltäisiin samoin kuin terveydenhuollon potilastietoja. Esityksen tavoitteita voidaan pitää erittäin kannatettavina.

Hallituksen esityksessä on tunnistettu, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojen käsittely kuuluu EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan, ja että sillä annettaisiin tietosuoja-asetusta sekä kansallista tietosuojalakia (1050/2018) täsmentävää erityissääntelyä henkilötietojen käsittelystä. Esitys on henkilötietojen suojan näkökulmasta valmisteltu huolellisesti ja siinä on tehty asianmukaisesti selkoa henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteista, tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran käytöstä sekä perusteltu riittävästi ehdotettavan erityissääntelyn yleisen edun mukaisuutta, oikeasuhteisuutta sekä välttämättömyyttä. Myös perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö henkilötietojen suojan osalta on otettu riittävästi huomioon, huomioiden erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa käsiteltävien henkilötietojen käsittelyyn liittyvät erityispiirteet (tietojen arkaluonteisuus sekä tällaisten tietojen käsittelyyn liittyvät riskit). Sosiaali- ja terveydenhuollossa käsitellään sekä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdan tarkoittamia erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja (erityisesti terveystietoja) että valtiosääntöisesti arkaluonteisten tietojen (sosiaalihuollon asiakastietoja). Tällaisten tietojen käsittely on esityksessä rajattu tietosuoja-sääntely ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö huomioiden välttämättömään sekä huolehdittu asianmukaisista ja riittävästä suojatoimista. Keskeisenä suojatoimena henkilötietojen käsittelyssä sosiaali- ja terveydenhuollossa on vaatimus tietojen salassapidosta ja siihen liittyvästä vaitiolovelvollisuudesta. Muita suojatoimenpiteitä olisivat muun muassa asiakastietojen luovutusta koskeva luovutuslupa, käyttöoikeushallinta, asiakas- tai hoitosuhteen tekninen varmistaminen sekä luonnollisten henkilöiden, organisaatioiden ja tietoteknisten laitteiden luotettava tunnistaminen.

Esityksessä ehdotettavaan sääntelyyn ei ole henkilötietojen suojan näkökulmasta erityistä huomautettavaa. Huomiota tulisi kuitenkin kiinnittää siihen, että ehdotettavan sääntelyn vaikutukset tietosuojavaikuttetun toimintaan huomioidaan riittävästi. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt tietosuojavaikuttetun toimiston resursointiin ja valvontaviranomaisen tehtävien asianmukaisen hoitamisen edellytysten turvaamiseen (PeVL 4/2021 vp; ks. myös apulaisoikeuskanslerin ratkaisu OKV/123/70/2020 ja apulaistietosuojavaikuttetun lausunto esitysluonnoksesta Dnro 665/91/2022).